

Perspektívák

„MINDEN DOLOG ÖSSZETART, HA KELLŐ TÁVLATBÓL SZEMLÉLJÜK”

Tartalomjegyzék

PERSPEKTÍVA?	2
MIÉRT PONT „PERSPEKTÍVÁK”?!	3
A HELY	4
ERDÉLYI KÖVETEK SZÁLLÁSA, ISZTAMBUL	4
BALAT, ISZTAMBUL	4
INSPIRÁCIÓK	6
KONCEPCIÓ	7
Tökéletes analógia	8
Alaprajz	10
Nézetek	11
ÖSSZEGZÉS	12
FORRÁSJEGYZÉK	13

PERSPEKTÍVA?

perspektíva [ë-ë v. e-ë] főnév ..vát, ..vája (régies írva: perspectiva is), latin er. perspicere – átlát, keresztüllát

1. (kissé választékos) Az a távolság és nézőszög, amelyből a szemlélő vmely térbeli jelenséget áttekint. A hidat többféle perspektívában ábrázolja. || a. (átvitt értelemben, sajtónyelvi) Nézőpont, szemszög, amelyből a dolgokat szemléljük. Magasabb perspektíva. Ebben a perspektívában v. ebből a perspektívából nézve a dolog egészen másként fest.

2. (művészettörténet) <Festményen v. domborművön> az ábrázolt tárgy valóságos térbeli elhelyezkedésének, főképpen harmadik kiterjedésének érzékeltetése a vonalaknak, színeknek bizonyos módszer szerint történő alkalmazásával; távlat. A képnek jó a perspektívája; van perspektívája. ☐ Dante ... öntudattalan azon szellemnek hódol, mely később az olasz festőket s építészeket ... a perspectiva tanulmányozására készíti. (Péterfy Jenő)

3. (régies) Látkép, kilátás, látvány. ☐ Kívülről rideg, visszariasztó a várkastély alakja ... Mikor azonban a kapuja feltárul, gyönyörű építészeti perspektíva lepi meg a belépőt. (Jókai Mór) || a. (ritka, irodalmi nyelvben) Vmely térnek minden mástól elvonatkoztatott, sajátosan térbeli benyomása, szemlélete <tágasság, nagyság szempontjából>. ☐ A kristálylap ... megduplázva a szoba perspektíváját ... megmutatta a sofőrt, aki ott feküdt az ágy alatt. (Hunyady Sándor)

4. (átvitt értelemben, sajtónyelvi) Az az időbeli távolság, amelyből vmely eseményt, rendsz. elmúlt dolgot látunk, megítélünk. A múltat helyes perspektívából kell megítélni. Évtizedek perspektívájából már másképp látjuk a dolgot.

5. (átvitt értelemben, választékos) Reménnyel, fejlődéssel, lehetőségekkel kecsegtető távlat, ill. általában kitekintés a jövőbe. Perspektíva nélküli: a) olyan, amiről nem látjuk előre, hogy mivé fog fejlődni a jövőben; aminek nincs jövője; b) szűk látókörű, fantázia nélküli <ember>; vmilyen perspektívát nyújt. Kitárul előtte a jövő széles perspektívája. A kommunizmus perspektívája ragyogó lehetőségeket tár fel az emberiség előtt. ☐ A míveltek és vagyonosok ... megnyugodtak [Napóleon] bukásának s új politikai kormány perspektívájának előrelátásában. (Szalay László) Rettenetes perspektíva tárult belső szeme elé. (Babits Mihály)

A magyar nyelv értelmező szótára

MIÉRT PONT „PERSPEKTÍVÁK”?!

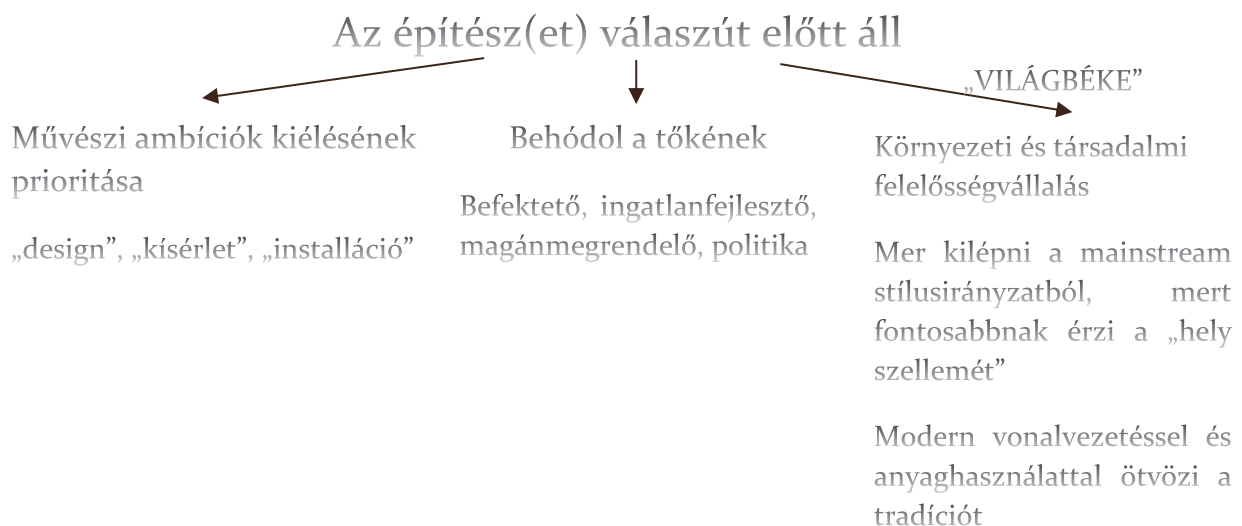
Dolgozatom címválasztását az adott helyszínen eltöltött idő során szerzett személyes benyomások és az annak kapcsán elkezdett kutatómunka eredménye indokolta.

Értelmezési keret – konkrétum és áthallás(ok)

- Maga a felmérés alapjául szolgáló helyszín adottságai, hangulata, panorámája
- Az ott élők jövőbeni kilátásai
- És az építész döntése

Számos elismert tervezőmérnök, antropológus...stb. képviseli azt az álláspontot az erre irányuló kutatások eredményeinek ismeretében, hogy a környezet tágabb spektrumban befolyásolja, az embert, mint az első hallásra evidens volna.

A tér meghatározza a mozgást – hogyan és merre mész, elidőzöl, menekülsz vagy egyenesen elkerülsz az adott helyet –; **a viselkedést és közérzetet** – inspirál, közömbös vagy demotivál – ezeken túlmutatva **a társadalmi kapcsolatokat** – befogad vagy eltaszít; sikk vagy szégyen -, és közvetve, de jelentősen és kimutathatóan **hatással van az egészségügyi állapotra és még a munkahelyi/iskolai hatékonyságra, ergo a társadalmi/gazdasági eredményességre.** (Történelmi szövet és felfeszítő valóság című 2019-es művészetelméleti TDK dolgozatomban ezen kérdéskörben mélyülök el.)

A HELY

„Néha fontos, hogy megálljunk egy pillanatra, elvonatkoztassunk a dolgoktól és lássuk a teljes képet. Hirtelen észreveszel új perspektívákat, új lehetőségeket, amik eddig elkerülték a figyelmedet.”

Jan Gehl

ERDÉLYI KÖVETEK SZÁLLÁSA, ISZTAMBUL

A felmérés fókuszában az Erdélyi követek szállása, illetve annak feltehető romja állt. Magáról a konkrét épületről – néhány XVI-XVII. századi levelezést és a generációkon átívelő emlékezet által őrzött utcanevet leszámítva – szinte semmilyen iratanyag nem áll rendelkezésre. Műemléki értékének megóvása, az épület hasznosítása jelen állapota miatt jelentős rekonstrukciót igényel.

Használható, esztétikus, mi több, szerethető épület tervezéséhez elengedhetetlen a hely tágabb értelemben vett vizsgálata.

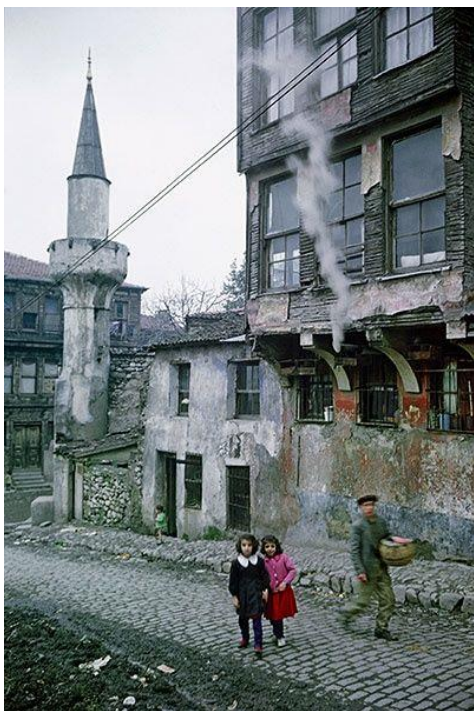
BALAT, ISZTAMBUL

Az Aranyszarv-öböl mentén elterülő városrész már jóval az ottomán kor előtt lakott volt. Földrajzi elhelyezkedése ideálissá tette a kereskedelem számára. Nem meglepő módon a régi és korábbi korok lakossága is túlnyomórészt zsidó származású volt. A szultánok nagyra értékelték kereskedelemben, pénzügyekben mutatott tehetségüket, általános és kiemeleten idegen nyelvek terén mutatott műveltségüket. Fontos szerepet játszottak a Birodalom gazdasági, politikai, diplomáciai életének mindennapjaiban.

Nem véletlen tehát, hogy számos középkori forrás említi a városrészt, mint a Kelet felé nyitni akaró Nyugat küldöttségeinek székhelyét. Ennek megfelelően találjuk ugyanitt az Erdélyi követek szállását is, hiszen csak innen nyílt esélyük bennfentes közvetítők segítségével képviselni az alávetett Erdély érdekeit a Fényes Porta mindenkori szultánja előtt. Az idők folyamán a földrengések, ismétlődő tűzvészek és pestisjárvány nyomán a tehetősebb országok áthelyezték székhelyüket az egyre felkapottabb Galata negyedbe.

Hegyoldalra felfutó kacskaringós utcái, fennmaradt, kissé viseltes házai között mintha egy kicsit megállt volna az idő.

Évszázadokon át a nagyvárosba érkezők első otthonaként szolgált. Ahogy a modern időkben is, mikor ipart telepítettek ide, befogadva a jórészt Anatóliából bevándorló munkásokat. A nyolcvanas években azonban az ipar megszűnt, nyomában nem maradt más, mint tátongó üres raktárak, munkanélküliség, elszegényedés. Beindult a slumosodás ördögi spirálja, annak minden velejárójával.

Azonban van igény és potenciál a helyi közösségben ennek megállítására. Hatalmas az összetartás, a tenniakarás, hiszen a körülmények ellenére szeretnek ott élni.

Nagyfőkével és a gettósodással szemben vívott harcuk fegyverténye, hogy a fiataloknak és idősebbeknek egyaránt értékteremtő és ugyanakkor piacképes szakmát, tudást és önbecsülést adjanak; egyfajta helyi identitást, mely egybetarja a közösséget és biztosítja annak jövőbeni fennmaradását. Ez jelentheti a kiutat, a kapaszkodót a kilátástalanságban.

Tagadhatatlan sajátos bája, egyénisége, mely megragadására és vele párhuzamosan a negyed és a benne élők újrapozícionálására több sikeres nemzetközi példa mutatkozik: Prága – negyed, Berlin -...stb.

A turizmus új irányjaiban és a romantikus nosztalgia élénk újhullámában rejlő lehetőségeket már elkezdtek kiaknázni, de jólétre való törekvésük féltő, hogy ezt az irányt továbbfolytatva értékteremtés helyett egy shabby chick szuvenírnegyeddé degradálja.

INSPIRÁCIÓK

KONCEPCIÓ

A fentebb leírtak reflexiójaként a koncepcióm egy olyan művészetterápiás/oktatási kultúrtér létrehozása, mely ezen közösség törekvéseit egybefogja, azoknak megfelelő és méltó helyet biztosít, hogy

LEGYEN VÉGRE PERSPEKTÍVA!

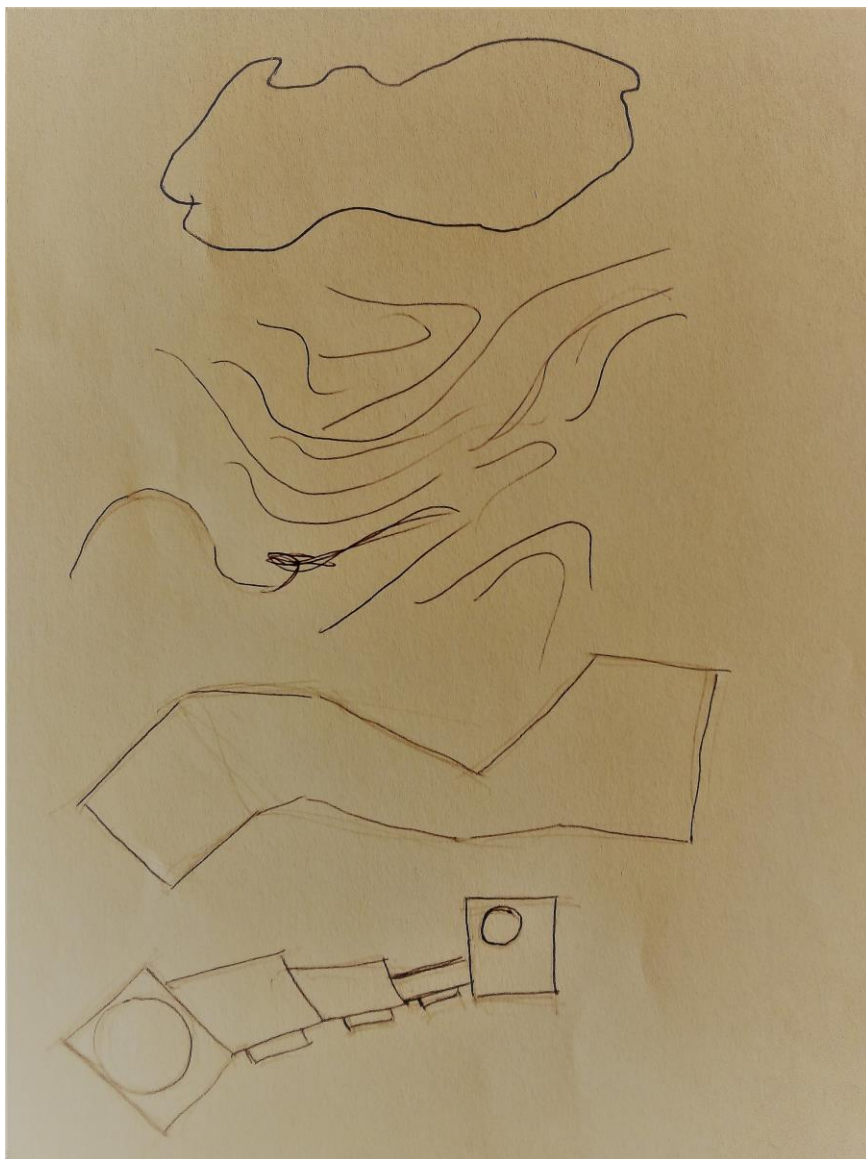

#illeszkedés #befogadás #közösségi tervezés #tér #kapcsolat #társadalmi felelősségvállalás #integritás #hely szelleme #érdekcsoportok #neoliberális várostervezés #dzsentrifikáció #fenntartható #védelem #vertikális tagolás #transzparencia #textúra és részletek #funkció #történelmi szövet #épített örökség #rehabilitáció #emlékezés #

TÖKÉLETES ANALÓGIA

Kinttartózkodásom során ismerkedtem meg a hagyományos török márványfestés technikával, az ebruval. A szó jelentése: Felhő.

Magával ragadott a benne rejlő nagyszerűség, ahogy a víz felszínén lebegő festékréteg a bemerített dolgokat bevonja. Hétköznapi, szürke, átlagosból különlegeset varázsol.

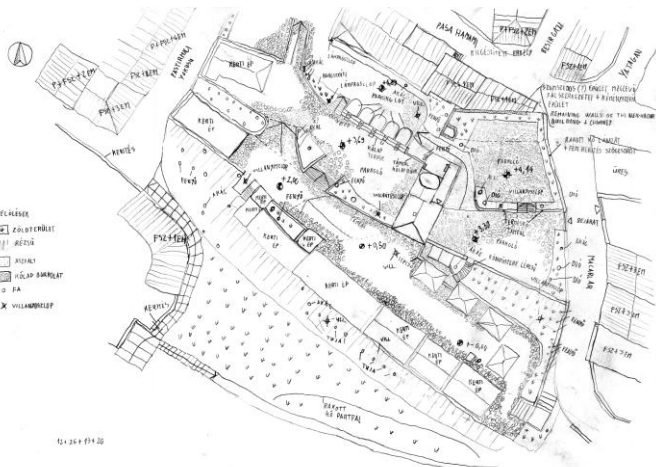
Koncepcióm hangsúlyos eleme az illeszkedés.

Ennek jegyében alakul a tömegformálásnál a lépték és a ritmus. A jellemző anyaghasználat is ezen irányvonalnak megfelelően túlnyomórészt kő és fa, valamint mázas csempe, bronzszerelvény, -veret és -vasalat.

KIINDULÓPONT

A HELYSZÍN

- K-Dk tájolás
- Kb. 3500 m²
- Meredek hegyoldalon teraszosított terület
- A negyed „vérkeringéséhez” közel
- Kb. 120 fokos panoráma az Aranyszarv-öbölre és a városra
- Közvetlen környezete: 3-4 emeletes lakóházak, Molla Aski mecset
- Tervezéskor kiemelt figyelmet kell fordítani a terület tektonikai labilitására

HISTORICAL BUILDINGS OF THE
TRAFICIAN ARABASSADORS
Joint Research and International Workshop
Yildiz Technical University - Bosphorus University of Technology and Economics
Istanbul, Turkey - 01.10.-25.09.2018

Southwest facade
Drawing no. F_02A M=1:50

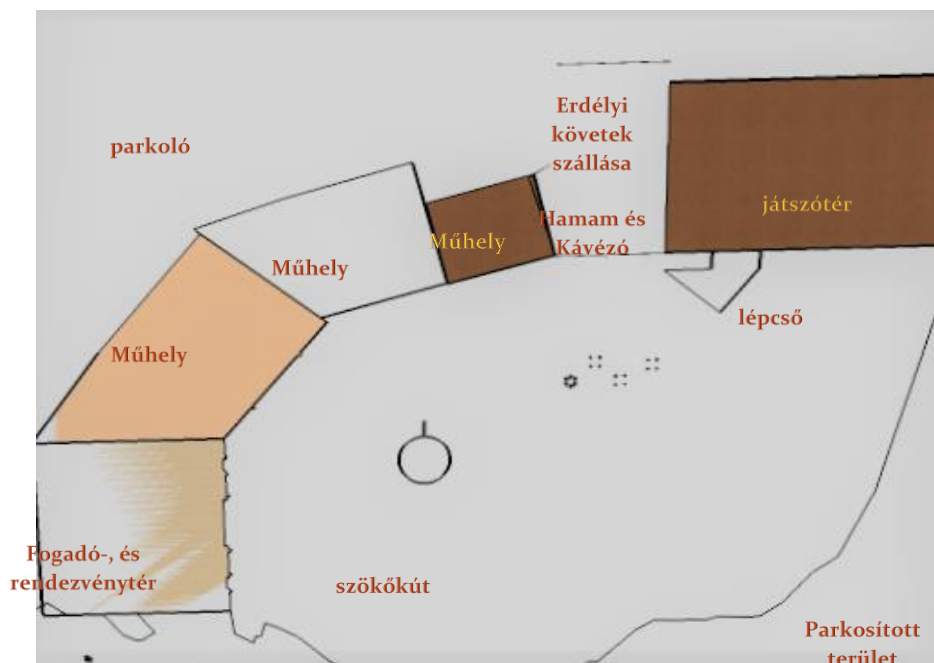
ALAPRAJZ

A tervezett épületkomplexus fogadó- és rendezvényépületsze egyfajta ellenpontként válaszol a közeli Molla Aski mecsetre, míg a másik három elem a helyi lakóházakat imitálja; ezek a már kialakított teraszon, illetve

arra „felültetve” a foglalkozásoknak – fotózás, látványtervező programok oktatása, festés, ebru, fafaragás, nyelvoktatás...stb. - adnak helyet. Az együttes záróakkordja a felújított Erdélyi Követek szállása. A feltárt hamam helyreállításával szintén oktatási – fürdőmester, masször -, és jellegéből adódóan rekreációs célokat szolgálna; míg boltíves pincéjében kapna helyet az elmaradhatatlan kávézó. Az épületek mögött a parkoló, az Erdélyi követek szállása melletti

részen lépcsős összeköttetésben játszótér; míg a közrezárt szabálytalan határvonalain túl parkosított terület kerülne kialakításra.

NÉZETEK

ÖSSZEGZÉS

„Világos fordulópontokkal szolgálnak, könnyű megkülönböztetéssel: azelőtt és azután, győztes és vesztes, helyes és helytelen. A valódi nem ilyen. Nem egysíkú, és nem egyenes irányú. Nincs körvonala. Csuszamlós, akár a folyadék; végtelen és kiismerhetetlen, akár az űr. És változtatható: épp mikor mintát látsz kirajzolódni, a perspektíva megcsúszik, alternatív változat kínálkozik...”

A művészet eredendően öncélú, de az építészet, az építőművészet elvitathatatlan kreatív, esztétikai aspektusa ellenére sem lehet az. Mint azt már Vitruvius is leírta, a forma, a funkció és az esztétikum közti egyensúly eredményez összhangot. Bár hatalmas a nyomás befektetői vagy politikai oldalról és ezzel párhuzamosan mindenki érez a vágy, hogy neve ismert „sztárépítészként” éljen a köztudatban és szakmai berkekben; mégsem ez a jövő felé vezető út.

Építésznek lenni egyfajta szolgálat. Szolgálat a társadalom, az emberiség felé...határok nélkül, inspirálva, integrálva, innovatívan.

FORRÁSJEGYZÉK

Batár Attila (2010): Az emberi tér – válogatott tanulmányok, Terc Kiadó, Budapest

Can, Ayşegül (2013) Neo-Liberal Urban Politics in the Historical Environment of Istanbul -The Issue of Gentrification http://www.journalagent.com/planlama/pdfs/PLAN-79188-RESEARCH_ARTICLE-CAN.pdf

Engin, Ecem – Öztürk, Şenay (2017) Balat: A Modern İstanbul Project in a Historical Setting, <http://bianet.org/english/people/185991-balat-a-modern-istanbul-project-in-a-historical-setting>

Gehl, Jan (2011): Life between buildings, New City Spaces,
https://www.academia.edu/29430383/jan_Gehl-Life_Between_Buildings

Hall, Edward T -Hall, Mildred Reed (1975) :The fourth dimension in Architecture,
https://www.researchgate.net/publication/275971935_Architecture_and_the_Fourth_Dimension

Hall, Edward T. (1995): Rejtett dimenziók, Katalizátor Iroda, Budapest

Trom Kata (2018): Tér-lélek-tan, Zazie Books, Budapest

yee.org.tr

gehlpeople.com

archdaily .com